

Leteli su *migovi, orlovi i laste*, skakali su padobranici, marširalo 4500 mladića i devojaka, „striži“ su izvodili akrobacije, gardisti su žonglirali sabljama, tutnjali su helikopteri i tenkovi... Narod je i uprkos jakom pljuskaju bio zadovoljan što se posle toliko godina održava parada, najviše se klicalo Putinu (*Putine-Srbine, hoćemo Rusiju - nećemo Uniju!*), a zviždalo Tomi (Šešeljevci su se izgleda dobro organizovali), ali posle svega valjda je svima bilo jasno da je komandant ove parade, kao glavni pobednik, izašao Putin: on je diktirao i kad „Možete početi!“ i kad će otići; sa ledenim izrazom lica slušao je molbe Vučića o izvozu nekakvih naših 10.000 „fijata“ u Rusiju i zakletve da nikada nećemo uvesti sankcije Rusiji.

Ostaje pitanje koliko su tačne sumorne prognoze nekih analitičara da smo svojom politikom, slaveći oslobođenje upali u novo ropstvo. Jeste, Putin je poručio da Rusija ne trguje svojim prijateljstvom. Tačno. Ubrzo je stigao stari račun za gas iz devedesetih od koga nas je sve zapahnuo ledeni sibirski vetar. Balansirajući između Istoka i Zapada, između Brisela i Moskve ova vlada pokazuje da zapravo nema jasnu spoljnu politiku, a naši rusofili trebalo bi da znaju da ruske investicije učestvuju sa samo 3,5odsto u ukupnom iznosu stranih investicija u Srbiji u poslednjih 10 godina.

Umesno je postaviti i pitanje, kako su paradiranje srpske vojske, tenkova, aviona i ostalih silnih oklopnika doživeli naši susedi, građani Sarajeva, Vukovara, Dubrovnika, Srebrenice... koji su bili direktne žrtve agresije JNA kojom je komandovala Srbija koja „u ratu nije učestvovala“ i koja se nikada zapravo zvanično nije izvinila za hiljade mrtvih i strahovita ratna stradanja i razaranja, koja nikada nije priznala da su na glavnim komandnim mestima bili njeni kadrovi.

Odlete Putin „zlatnim avionom“ i onda je nekako sve pošlo starim tokom društvenih obmana, laži i licemerja: ukinute su neke emisije, zapaljene su pekare... Parada, partizanske zastave i „Po šumama i gorama...“ su bile kratka stanica na javnom tv-servisu. Nastavlja se naše pravo da ne znamo ništa: na repertoaru, opet u udarnom terminu je repriza „Ravne gore“, nastavlja se suštinska javna rehabilitacija četničkog pokreta. Srbija nastavlja starim, utabanim stazama: nacionalističkim, narodnjačkim, antiliberalnim, antievropskim, rusofilskim putem.

Treća Srbija: stranka izmišljena, ekstremizam i srebrojublje autentični

PIŠE: TEOFIL PANČIĆ

Skloni smo da mislimo da smo oguglali na svakakve bizarnosti i da ništa više ne može da nas iznenadi, ali čak i za „naše uslove“, priča o Trećoj Srbiji malo je previše ekscentrična, ako se tako može reći.

Ova je stranka nastala kao otcepljena frakcija Dveri nakon izbora 2012. Pred te izbore, mnogi su najavljivali Dveri kao „sledeću veliku stvar“ na desnici, što se naravno pokazalo kao još jedna diletantska prognoza: malo gde su Dveri uspеле da pređu cenzus. Međutim, u Novom Sadu im je, na mišiće, nekako uspelo da se plasiraju u gradski parlament. Formirana je gradska vlast sa okosnicom u Demokratskoj stranci i Ligi socijaldemokrata Vojvodine, ali je posle samo nekoliko meseci krenulo „prekomponovanje“, i Srpska napredna stranka je uspela da nadvlada, a za to joj je bio dobrodošao doslovno svako ko nije bio gadljiv. Lokalni „dverjanski“ odbornici bili su daleko od gadljivosti, ali im je iz „centrale“ - pardon, iz „starešinstva“ - naloženo da ne ulaze u koaliciju sa SNS. Oni nisu poslušali (zanimljivo je kako i najveći nacionalisti postaju autonomši kad im je to u ličnom interesu...), te su se „otcepili“ i formirali - Treću Srbiju. Stranku koja će se ubrzo pokušati profilisati kao tzv. urbana desnica nove generacije, namerna da „prevaziđe stare podele“. Insistirali su na nekoj vrsti „intelektualnog“ imidža, neki od njihovih novopečenih prvaka ionako su od ranije bili poznati potrošačima opskurnih desničarskih portala po dirljivim naporima da svojim neokonzervativnim bajalicama podare „teorijsku dubinu“.

Ubrzo je Treća Srbija dobila na upravljanje važne kulturne, ali i materijalne resurse, uključujući Kulturni centar Novog Sada i gradski sekretarijat za kulturu, koji između ostalog odlučuje o raspodeli (uvek deficitarog) novca za kulturne institucije i projekte.

Nije prošlo ni nekoliko meseci, sve se to izrodilo u niz kompromitantnih, po grad i građane posramljujućih skandala. O bizarnom direktorovanju do tad savršeno nepoznatog Andreja Fajgelja u Kulturnom centru saznalo se ponešto i daleko izvan grada (u njegov „repertoar“ spada i klerikalistička cenzura, i pretvaranje znatnog dela programa KCNS u tribinu za nacionalističke žalopojke etc; sve je to rezultiralo bojkotom Kulturnog centra od niza relevantnih umetnika i intelektualaca), a nekako u senci je ostalo gradsko ministrowanje izvesne Milanke Brkić - do tada duboko nepoznate čak i onima koji se rado hvale da znaju lično i svu publiku kulturnih dešavanja, a kamoli ljude koji u kulturi nešto rade i nešto znače - tokom kojeg je zamašna količina novca dodeljena doslovno u poslednji čas „izmišljenim“ projektima isto tako izmišljenih, u velikoj žurbi registrovanih organizacija. Ono što sad gledamo kao skandal u ministarstvu Aleksandra Vulina, doslovno je prepisan recept koji je Treća Srbija razradila u Novom Sadu.

Dve godine kasnije, međutim, izbori iz 2014. pokazali su da Treća Srbija, uprkos solidnim resursima koji su joj na raspolaganju, nije uspela da se etablira kao iole vidljiv politički faktor: ne samo da je ostala suštinski „lokalna“ organizacija i čedo sticaja okolnosti, koja izvan Novog Sada ne znači ništa, nego ni tu, u lokalnu, nije u stanju da dobači makar blizu famoznog cenzusa. Međutim, zanimljivo, ništa od toga nije je udaljilo od milih partnera iz „proevropske“ Srpske napredne stranke, koji najblaže rečeno sistematski tolerišu organizovano štetočinstvo ove polupodzemne političke grupe koja se rado predstavlja kao stranka.

U međuvremenu, Treća Srbija je „razvila bogate međunarodne kontakte“, u prevodu: bliske odnose, veze i puno međusobno razumevanje sa nizom stranaka tvrdokorne, neretko rasističke i ksenofobne desnice iz raznih evropskih zemalja, poput

Nacionalnog fronta Marine le Pen. Trećesrbijanske perjanice ovim se rado hvale, a nije primećeno da im njihovi „veliki“ partneri, poput naprednjaka, to na bilo koji način zameraju, ili da smatraju da to kompromituje ovdašnju vlast, na bilo kom nivou.

To što su sve do sada ostali objektivno politički savršeno irelevantna grupa građana (ako relevantnost merimo podrškom u biračkom telu, što je u demokratiji prilično preporučljiv kriterijum) nipošto ne znači da čelnici Treće Srbije nameravaju da dignu ruke od svog „projekta“. Ambicija po sebi legitimna,

ali ne nužno i načini na koje se ostvaruje. Najnovije zamešateljstvo diglo se oko izvesnog Danijela Kulačina, bitnog čoveka Treće Srbije od samog početka, a koji je poslednjih godina nekako volšebno „zaimao“ (i sam je bio naprasni korisnik izobilnih „podsticaja“ iz gradskog kulturesekretarijata), i koji je iskazao pojačano interesovanje za kupovinu čitavog niza lokalnih radio stanica po Vojvodini - koje obavezna privatizacija čeka zahvaljujući potpuno nerazumnim i štetočinskim zakonskim odredbama - ali takođe i za pokrajinski dnevni list Dnevnik. Drugim rečima, ideolško-interesna grupa Treća Srbija pokušava da sebi obezbedi lepu budućnost i kanale uticaja čak i ako je nezahvalni birači još jednom iznevere...

Šta to Treća Srbija zapravo radi, i zašto je to važno pratiti? Ona etablira jedan model koji će, ako njima uspe, slediti i drugi. To je model naizglednog „normalizovanja“ ekstremne desnice, njenog samoprezentovanja kao grupe razumnih rodoljuba bez „prevaziđenih“ ideoloških predrasuda, koji naprosto žele slobodnu i „domaćinsku“ Srbiju u nekoj budućoj - a zapravo bivšoj: imali smo je već tridesetih godina prošlog veka, i dovela je do kataklizme - „Evropi otadžbina“, zajedno sa sebi srodnima s raznih strana sveta. Mada je, nema mesta sumnji, i za Treću Srbiju „glavna“ strana sveta istok, ili tačnije severoistok, odakle i dolazi najveći deo logističke i svake druge podrške ovim i drugim lokalnim opskurantima.